

Redaktørens forord

Uden at være et temanummer har artiklerne i dette nummer af *Dansk Sociologi* alligevel en fælles tematik, familien. Familien kom tidligere på året på den politiske dagsorden med Børnekommissionens rapport og vi har siden set forskellige forslag til, hvorledes man kan forbedre familiers vilkår. I dette nummer behandles emner som opvækst i anderledes familier, etniske unges vilkår for at danne familie med en udenlandsk ægtefælle samt forandringer i faderrollen over generationer.

I den første artikel "Homoseksuelle foreldre – (u)vanlige familier? Ungdom, unge og voksnes oppveksterfaringer fra familier med homoseksuelle foreldre" analyserer *Jorid Krane Hanssen*, hvordan opvæksten i en homoseksuel familie opleves af børnene. De fleste andre undersøgelser af denne art, tager udgangspunkt i forældrenes opfattelser af børnenes opvækst, men i denne kommer børnene selv til orde. Forfatteren har foretaget interviews med 25 unge og voksne, som er vokset op i disse familier, som på trods af en større accept af homoseksualitet i de skandinaviske lande fortsat anses for at være anderledes i forhold til normen om den heteroseksuelle familiedannelse. Med begreberne "doing family" og "family practices" sættes fokus på, at familien ikke skal forstås som en "ting" bestående af mor, far og børn, bundet sammen af blodsband, men i stedet som en central arena, hvor mennesker udvikler og oplever sammenhæng og mening i livet. Analysen viser, at relationer og aktiviteter i familien er vigtigst for konstruktionen af familiefølelse, og det er en erkendelse, som ikke kun er gyldig for de homoseksuelle forældre, men også kan gælde for de andre former for familier, som ses i det moderne samfund med forskellige variationer af sammenbragte familier.

Anden artikel behandler et fortsat aktuelt emne på den danske, politiske dagsorden: hvordan håndterer etniske unge danskere de danske regler om familiesammenføring ved indgåelse af ægteskab, som blev indført i 2002, herunder 24 års reglen. *Mikkel Rytter* viser i artiklen "Partnervalgets grænse: dansk-pakistanske ægteskabsmigranter i Sverige" hvordan en flytning til Sverige, den såkaldte Sverigesmodel, i stigende grad er blevet løsningen for unge danskere af pakistansk herkomst, som traditionelt har fundet ægtefæller i Pakistan. Artiklen giver et indblik i de værdier, der ligger i sådanne valg af ægtefælle. På baggrund af etnografisk materiale analyserer Rytter, hvorledes de unge forsøger at navigere mellem de modstridende interesser, familien og den danske nationalstat har i deres valg af ægtefælle. Med begrebet "vitale sam-

mentræf“, diskuterer forfatteren sammenstødet mellem familiens traditioner og tryghed i at finde en ægtefælle til barnet i den kendte kultur i Pakistan og på den anden side den danske stats krav om en ægtefælle fra Danmark, hvis den unge vil være et fuldgældigt medlem af det danske samfund. Artiklen sætter også fokus på de konsekvenser, en flytning til Sverige har for de nygifte unge, der skal til at etablere et samliv. En flytning væk fra familiens netværk ville også have konsekvenser for danske unge, men bliver ekstra svært for de unge dansk-pakistanske ægtepar, hvor traditionen tilsiger, at det nye familiemedlem indføres i familien gennem stærk kontakt med bl.a. svigermoren.

Den tredje artikel handler om mænds måde at være fædre på gennem generationer. *Maruska la Cour Mosegaard* analyserer i artiklen ““Han var en hård mand den gamle“ Far-sønrelationen set over tre generationer“ hvordan faderrollen har forandret sig. Der har i mange år været interesse for moderrollen, bl.a. ud fra en kulturelt betinget opfattelse af, at moren er tættere knyttet til børnene, men i løbet af de seneste år er der kommet stigende fokus på fædrene. Det har blandt andet været fremført, at den omsorgsfulde far er et nyt fænomen. Forfatteren diskuterer, om det reelt er et nyt fænomen, og om autoritative fædre omvendt er noget, der hører fortiden til. Gennem interview med fædre og sønner i to generationer og i alderen 32 til 83 år diskuteres, hvordan mænds opfattelse af deres rolle som far har forandret sig over 3 generationer, idet den første generation er til stede gennem deres sønners fortællinger. Et centralt begreb i analysen er autoritet, herunder omsorg, og artiklen opererer med tre forskellige autoritetsformer: den traditionelle, den karismatiske og den forhandlede. De tilhører idealtypisk forskellige historiske epoker, men analysen viser, at autoritetsformerne sameksisterer, og at autoritetsformer også fremtræder forskelligt i samfundet afhængigt af interviewpersonernes livsform. Samtidigt viser analysen, at faderrollen er under stærkt forandring præget af generelle samfundsmæssige tendenser som ophævelse af revselsesret, ændret syn på voksenrollen og mere nærværende fædre.

Ud over artiklerne indeholder dette nummer en række andre aktuelle bidrag. Religionens betydning og placering i samfundet, bl.a. i politik, er en aktuell debat i Danmark. I review essay'et “Religion – det 21. århundredes udfordring“ vurderer *Signe Kjær Jørgensen* tre aktuelle antologier fra Københavns Universitets satsningsområde “Religion i det 21. århundrede“, der er foranlediget af dels en stigende multireligiøsitet i det danske samfund, dels det forhold, at 11. september satte religion på dagsordenen, både i Danmark og internationalt. Jørgensen præsenterer og diskuterer de tre antologier, der har meget forskelligt perspektiv, men komplementerer hinanden; danskerne tro på gud (*Gudetrot i Danmark* 2005), problemstillingerne i forbindelse med Muhammed-krisen i 2006 (*Ytringsfrihed og religion i en globaliseret verden* (2006) og en filosofisk forståelse af bevægelsen fra konflikt til forsoning (*Vendepunkter-Religion mellem konflikt og forsoning* (2007).

Dansk Sociologi bragte i nr. 1 i år en artikel af Mehmet Ümit Necef “Sex og

orientalisme – med Gustave Flaubert i hamam“. *Jakob Feldt* kommenterer i dette nummers essay “Orientalisme, Edward Said og Ümet Necef“ på indholdet i denne artikel. Feldt erklærer sig et langt stykke ad vejen enig i Necefs kritik af Said, men mener, at der alligevel er en række punkter i artiklen, som bør tages op til diskussion. Det gælder særligt Necefs opgør med begreberne diskurser, dikotomier og hierarkier. Feldt redegør bl.a. for Saims betydning for orientalistik og mellemøststudier som baggrund for at forstå og kritisere Said.

Den aktuelle politiske diskurs i Danmark er præget af forestillinger om individet frem for kollektivet; at man kan gøre hvad man vil uanset socialt tilhør, og at man ser en stigende tendens til, at den enkelte pålægges ansvaret for sit livsforløb. I kronikken “Glem det “enkelte individ“ – glem Giddens! – Om en stor fortælling i effektiviseringsmødet“ tager *Henning Eichberg* afsæt i denne ideologi til en kritik af den sociologiske strømning om individualisering, som Giddens har været eksponent for, og som har vundet stor udbredelse i sociologiske analyser, hvilket også artikler i dette tidsskrift vidner om. Gennem en række historiske eksempler punkterer Eichberg den sociologiske forestilling om, at individualisering er et modernitetsfænomen, og at individet er frisat fra de sociale rammers determinerende betydning for individets livsvilkår.

Endelig bringer dette nummer også en kommentar fra *Michael Hviid Jacobsen*. Anledningen er, at sociologiuddannelserne i Danmark netop er blevet evalueret af Danmarks Evalueringsinstitut, og samtidigt har Forskningsrådet for Erhverv og Samfund vurderet den sociologiske forskning. Under titlen “En diagnose over dansk sociologi – hvorfor sociologiens umulighed er sociologiens mulighed“ konstaterer Jacobsen, at det er positivt med denne store interesse for dansk sociologi, hvis lige man ikke har set i mange år, og som man med positive briller på kan se som udtryk for en generel samfundsmæssig tendens til at måle, veje og benchmarke. Jacobsen er imidlertid ikke så bekymret for sociologiens status og kvalitet i Danmark, og forholder sig på den baggrund kritisk til nogle af konklusioner i de to evalueringer. Set med mere negative briller kan man således også tolke den store interesse for sociologien som et udtryk for, at sociologi altid vil være i opposition til samfundet og dermed kan opleves som en problematisk disciplin. Jacobsens diskussion tager afsæt i konklusioner om, at dansk sociologi er i gang med at fragmentere sig selv med fare for opløsning af fagkernen, bl.a. som følge af tværfaglige orientering, samt ønsket om at styrke kvantitative metoder. Jacobsen understreger, at det, der groft sagt præsenteres som sociologiens umulighed, også kan ses som sociologiens mulighed.

Flere af dette nummers bidrag viser, at sociologien kan og bør have den revsende funktion, Jacobsen påpeger.

Susanne Kuehn